

SORSKÉRDÉSEK

„Mint oldott kéve?”

A nyugati magyar örökség magyarországi fogadásáról¹

Előadásom témája kapcsolódik Borbándi Gyula *Emigráció és Magyarország. Nyugati magyarok a változások éveiben 1985–1995* című kitűnő könyvéhez, amely az ötödfélszáz oldalnyi leiró, elemző kortörténeti dokumentum² folytatása. Ebben számba veszi és értékeli a nyugati magyar világ „rendszer-váltós” évtizedét. Utolsó fejezetében szemléletes áttekintést ad a nyugati magyar örökség képviselőinek hazai fogadásáról is. Kiemeli – a nyugati és kárpát-medencei magyarság képviselőinek tevékeny közreműködésével – újjászerveződő Magyarok Világszövetségét (MVSz), s az annak keretében működött Anyanyelvi Konferenciát, melyek az elemzett időszakban, a magyar–magyar kapcsolatokban meghatározó, közvetítő szerepet játszottak. Fontosnak tartom továbbá e témában az MVSz 1995–1998 között kiadott *A világ magyarsága* című kilenckötetes könyvsorozatát, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem hajdani elnöke, Kovács Andor *Homokpad* című könyvét,³ és a Nagy Károly – Papp László által összeállított *A magyar nyelv és kultúra megtartása az Amerikai Egyesült Államokban 1997* című dokumentumát.⁴ A *Bécsi Napló* is rendszeresen foglalkozik a nyugati magyarsággal, s a korábbi KUF-STEIN konferenciák zömében is, különböző megvilágításban elemeztük, értékeltük a magyar diaszpóra helyzetét, kaptunk és adtunk jelzést, javaslatokat a hazai politikának, a honi és a határon túli magyar közéletnek.

A magyar sors a Kárpát-medencében

A második világháborút követő párizsi békediktátum súlyosabb csapást mért ránk, mint a trianoni. Elvették visszaszerzett országrészeinket, de ezen túl az etnikai határokhoz közelítő békés határmódosítás a maradék reménytől is megfosztották népünket. Ráadásul függetlenségét is elvesztette a tovább csonkított Magyarország. Országunkat fél évszázadon át a megszálló szovjet csapatok árnyékában regnáló idegen szellemiségű pártállami vezetők uralták, ahol a hivatalos politika részévé vált az önismeret átprogramozása, a nemzettudat negligálása. Még inkább szenvedték e nemzetellenes politikát az elcsatolt területeken a kettős megszállás alatt élő magyarok, mivel az 1947-es békediktátum után, a „régie – új” bitorlóknak, a rossz döntéseket hozó nagyhatalmaknak, sőt a Moszkva által kézben tartott magyarországi politikusoknak is arra irányult minden erőfeszítése, hogy a történelmi Magyarországnak és a Kárpát-medence hajdani egységének a tudatát is kitöröljék az emlékezetből.

Ennek hatásáról mondta Köteles Pál, az Erdélyi Szövetség hajdani alelnöke: „... nemcsak a környezetünkben élő nem magyarok körében tenyésznék balhiedelmek, de a hazai társadalomban, a magyar társadalomban is eluralkodott az a tévhit, hogy a magyarság évszázadokon keresztül elnyomta a vele együtt lakó népeket. Tegyük hozzá: az elmúlt harminc-negyven esztendőben – a koalíciós időszakot követő egypártrendszerű államban – divat volt a magyarságot idehaza sokkal inkább megalázni, történelmi múltját sokkal inkább elítélni, és sötétebb színekkel festeni, mint ellenségeink tették.”⁵

A nemzeti kulturális örökség utódokra való áthagyományozását minden civilizált országban állami, egyházi és számos más civil közösségi intézmény, szervezetek sokasága segíti. Rendkívül nehéz a helyzete azon államok polgárainak, akik idegen megszálló hatalom politikai-, gazdasági-, kulturális és ideológiai elnyomása alatt élnek. Még kíméletlenebb azon nemzetrészeknek a sorsa, amelyeket anyaország-

¹ A XII. „KUFSTEIN” tanácskozáson, Felsőpulyán 2012. szeptember 8-án elhangzott előadás rövidített, szerkesztett szövege. (Szerk.)

² A Magyar emigráció életrajza 1945–1985. (EPMSz. Bern, 1985. 510 p.)

³ Madách-Posonium – Püski. Bp., 1996.

⁴ MNyKT – AK Bp., 1998.

⁵ Teleki Pál öröksége. Az MDF 1991. április 6-i emlékülése. Antológia 1992. 27.

guktól elcsatoltak, területi és kulturális autonómiával nem rendelkeznek, s állampolitikák ellenében kénytelenek őrizni anyanyelvüket, kultúrájukat, múltjuk örökségét. Megint másképpen kegyetlen a helyzetük a gyökértelen menekülteknek, a száműzött emigránsoknak, akik egymástól távol, szörványban élnek, magukra utáltak, s önfenntartó egyházi-nemzetiségi intézményeik, civil szervezeteik alig, vagy csak gyengén, elégtelenül segítik megmaradásukat. A magunk népére vonatkoztatva a fentieket: ha az anyaországban elégtelen a magyar szolidaritást tápláló kohéziós erő, akkor „mint odott kéve, széthull nemzetünk”.

Az elcsatolt országrészek új urai igyekeztek minden magyar emléket és emlékhelyet eltüntetni, megsemmisíteni, nemzetünket értékeitől megfosztani, múltjából kiforgatni; tájak és települések több évszázados etnikai arculatát ki- és betelepítésekkel megváltoztatni. Ennek jegyében tiltották ki nyelvünket a közigazgatásból, s átnevezték a városokat, falvakat, hegyeket, folyókat, utcákat. Eltávolították a nemzeti identitásunkat erősítő intézményeket, emlékműveket is.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc leverését – a történelmi haza egészében – követő kiméletlen megtorlások, a fokozódó elnyomás, ideológiai és kultúrharc következtében értékrendünk, azonosságtudatunk megbomlott. A tartós veszélyeztettség és a lelki zavarok hatására nemzetünk életereje, kohéziója az ezredfordulóra a Kárpát-medencében is megtört; népszaporulata folyamatosan csökken, az asszimiláció okozta vesztesége nő. Pedig az 1989/90-es rendszerváltó fordulat átmenetileg – a Délvidék kivételével – mindenhol enyhített a szorongatottak helyzetén. Sorra megszűntek a trianoni szerződéssel kreált „békekötő” utódállamok. A történelmi Magyarország zöme az Európai Unió része lett, de változás alig történt nemzeti létünkben. Népünk az ígért szociális piacgazdaság helyett a rablókapitalizmus csapdájába került, életszínvonala az elmúlt negyedszázadban folyamatosan romlott. Hazánk ismét a hárommillió koldus fenyegető árnyában él. A határon belüli nemzet-erőzöt orvosolni, megállítani nem tudtuk, az azon túlit még kevésbé. Az elmúlt évszázad során több ezer magyar elemi iskolát, több száz középiskolát és közművelődési intézményt, s tucatnyi magyar felsőoktatási intézményt szüntettek meg az utódállamokban. (Szerencse, hogy az elmúlt két évtizedben néhányat önerőből, s az anyaország támogatásával alapítványi intézményként fölépíthettek, illetve restitúció nyomán visszakaptak a Trianon óta kurtított, veszélyeztetett nemzetrészek.) *Legnagyobb kincsünk a magyar nyelv és kultúra létharca; a lelki–szellemi–kulturális nemzetvédelem a Magyar Világszörványban és az Európai Unióban élő magyarság körében is tovább folyik.* Vajon kikre támaszkodhat, mire épülhet ez a kulturális önvédelem, avagy nemzetvédelem?

Egy létében fenyegetetett, szűkülő perspektívájú, pusztuló közösség szolidaritása, toleranciája csökken, identitása is torzul. Talán nem véletlen, hogy aránylag a legtöbb „jugoszláv” nemzetiségű személyt a vajdasági magyarok körében írtak össze, s az sem, hogy az EU csatlakozás napján a magyar határőr-ség sietett mielőbb megszabadulni a magyar nemzeti jelképektől. Soroljuk ehhez a kettős állampolgárságról szóló 2004. december 5-i balsikerű népszavazást is. A délvidéki *Hódi Sándor* szerint „*e zavarodott nemzettudatnak van egy olyan tartalmú üzenete, ami más népekre nem jellemző. Azt sugallja, hogy odosta és veszélyes vállalkozás magyarnak lenni. A magyar ember nem vagy semmire, ráadásul a szomszéd népek és a világ hatalmasságai részéről állandó életveszélynek van kitéve...*”

A „nyugati” magyarság sorsa

Ma a nyugati magyar diaszpóra a legveszélyeztetettebb. *Kocsis Károly* földrajztudós, akadémikus az ezredfordulón mintegy két és félmillió főre becsülte számukat, jelezve, hogy az adat csalóka, hiszen a számba vettek fele-kétharmada már nem beszéli a magyar nyelvet, nemzeti identitásunk alapját. Nem tud tehát bekapcsolódni a magyar munkába és a közösségek életébe, még ha magyar kötődését olykor meg is vallja a népszámlálási kérdőíveken. A külhoni magyarok közül *félmillióra becsüljük a magyarul ma még jól értők, beszélők számát; több mint félmilliónyian már nehezen, törve beszélnek, s nem jól, vagy alig értenek anyanyelvünkön; s több mint egymillióan lehetnek, akik csak szívükben vallják magyaroknak* (is) magukat, nyelvükben már nem azok.

A nyugati magyarság, amint a körülményei engedték, igyekezett szerveződni, s ebben a nemzethű személyek és közösségek áldozatos magyarságszolgálatot vállaltak. Az 1956 előtti és utáni száműzöttek és menekültek kirekesztve is szolidaritásra törekedtek a Kárpát-medencében élő nemzettestvéreikkel. Különösen a magyar állam által elhanyagolt, kettős elnyomásban élő utódállamok magyarságát támogatták. A szovjet-kommunista zsarnokság évtizedeiben a *nyugati magyar emigráció felbecsülhetetlen szerepet játszott a keresztény, magyar, nemzeti és polgári hagyományok, értékek megőrzésében, átmentésében.* Nekik köszönhető nagyon sok fontos szellemi teljesítménye, nagy alkotóink túlélése, többek között *Békés Gellért, Borbándi Gyula, Cs. Szabó László, Gombos Gyula, Kovács Imre, Márai Sándor, Szabó Zoltán, Tollas Tibor, Wass Albert, a belső emigrációba kényszerített Bibó István és mások*

műveinek megjelenítése, hazai megismertetése is. Elévülhetetlen a szerepük az 1956-os forradalom és szabadságharc örökségének ápolásában, értékeinek hiteles felmutatásában, nemzetközi jelentőségének tudatosításában. Meghatározó részük volt az *utóállamokban élő magyarság gondjainak fővállalásában*, érdekvédelmükben, támogatásukban, illetve a magyar demokrácia és a nemzeti függetlenség gondolatának ébrentartásában.

A magyarországi civil társadalom és a nyugati magyarság

Sok nyugati ismerősmnél is tapasztalom, hogy a hazai elismerést fogadókésztséget számukra jobbra a magyar hivatalok, hivatalosságok és a honi média hozzájuk való viszonyulása jelenti. Az átpolitizált hazai közéletben ezeknek valóban kiváltságos közvéleményt formáló szerepük és hatásuk, de nem feltétlenül és nem mindig időtállóan. Ezért érdemes odafigyelni, értékelni azt is, ahogy a magyar civil társadalom nemzethű csoportjai, intézményei, személyei (folyamatosan) törődnek a nyugati magyarság értékhozó és nemzetépítő közösségeivel, intézményeivel, példás képviselőivel. Sok országos egyesület és szakmai szervezet tagjai között megtaláljuk a nyugati magyarság képviselőit. Közöttük van néhány olyan civil szervezet, amely évtizedeken át a nemzeti együttműködés kovása volt és maradt mindmáig.

Elsőként a harmincéves *Bethlen Gábor Alapítványt* említem. Polgári összefogással – a nemzethű hazai és nyugati magyarok anyagi támogatásával – a térségben elsőként létrehozott „magánalapítvány”. Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor hozták létre 1982-ben, százezer forint összeggel, s Király Tibor jogtudós alkotta Alapszabállyal. Az Alapítványt – melynek egyik kurátorra vagyok –, csak 1985-ben, sok vita után jegyezték be „hivatalosan”, addig csak féllegálisan működtethettük.⁶ A hazai és a külföldi magyar személyek, közösségek segítsége, adományai, illetve kurátorai áldozatos munkájával működő Bethlen Gábor Alapítvány úttörő szerepet vállalt a nemzet önvédelmében, szolgálatában; a határainkon túl élő magyarság támogatásában, hazai megismertetésében, kiváló képviselőinek, értékeinek népszerűsítésében; a Kelet- és Közép-európai szellemi együttműködésben; a magyar–magyar kapcsolatok ápolásában. A Bethlen Alapítvány fennállása óta a magyar szolidaritási akcióknak egyik éltetője, kezdeményezője volt. Kitüntetéseinkkel, díjainkkal pedig ösztönözzük a magyarság – benne a magyar diaszpóra – értékeinek, alkotóinak elismerését és megismerését, a magyar szellemi-kulturális örökség védelmét. Az elmúlt harminc év során adományozott mintegy háromszáz kitüntetésének (*Bethlen Gábor-díj, Márton Áron Emlékérem, Tamási Áron-díj, Teleki Pál Érdemérem*) egyharmadát – magyarságszolgálatuk elismeréseként – négy kontinens félszáz országában élő nyugati nemzetársaink kapták.

A legjelentősebb hazai civil kitüntetés, a *Magyar Örökség-díj*. Állampolgárok Ezüstkönyvbe kerülő javaslatai (jelenleg háromezernél van) alapján, alapos mérlegeléssel dönt a jeles személyekből kialakított Bizottság, amelyben megalakulásától, 1995-től kezdve részt veszek. Évente négyszer adományozzuk e kitüntető elismerést; alkalmanként 7–7 kiváló személynek, műnek, intézménynek, vagy közösségnek. Az ezredfordulóig a „nyugati magyarok” közül *Neumann János, Bay Zoltán, a Püski házaspár, Márai Sándor, Szöts István, Teller Ede, Hites Kristóf, Tollas Tibor, Böröcz József, Szent-Györgyi Albert, Mindszenty József, Wass Albert, Borbándi Gyula* és közösen *Kovács Béla–Nagy Ferenc–Varga Béla* kapták e díjat. Az elsők között szerepel három intézmény: a *Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, a Sao Paolói Szt. Gellért Apátság* és a *Szent Imre Kollégium*, valamint a határon túli magyarokat szolgáló *DUNA Televízió*.

Az ezredforduló után már előtérbe kerültek a magyar közösségeket éltető szervezetek és vezetőik: *Deák Ernő Bécsi Naplója, Molnár Ágoston Amerikai Magyar Alapítványa, Lauer Edit Amerikai Magyar Koalíciója, Csapó Endre* és az *ausztráliai Magyar Élet, Nádasy Ferenc Nádasy Alapítványa*, aztán a *Genfi Magyar Könyvtár, a Bécsi Európa Klub*, (posztumusz) a *Burg Kastli Magyar Gimnázium, Magyaródy Szaboles*, valamint *Molnár Tamás professzor*. Legutóbb *Szabó Zoltán* és az *ITT-OTT Találkozók Magyar Baráti Közössége* részesült e kitüntető elismerésben. Itt említem az ország egyedülálló *Emigrációs Gyűjteményét*, amelyet Lezsák Sándor 1993-ban hozott létre az immár Magyar Örökség-díjas *Lakiteleki Népfőiskolán*. A kintelők jóvoltából folyamatosan gyarapodik, állandó kiállításként működik.

A nyugati magyar örökség hazai fogadására van egy kitűnő fordított példám is. A nyugati világ jeles magyar intézménye, a *Külföldi Magyar Cserkészszövetség* (KMCsSz) fogadta be, segítette életre kelteni újjászülető testvérszervezeteit a csonka hazában. Ők voltak azok, akik átmentették, évtizedeken át

⁶ Folyóiratunk 1985. 6. száma – a Népfőiskola felügyelőinek nem kis bosszúságára – az elsők között közölte a Bethlen Gábor Alapítvány támogatására szóló felhívást. (Szerk.)

örizték és tovább építették a Kárpát-medencében fölszámolt magyar cserkészetet, éltették e magyar örökséget, s visszahozták a szülőföldre. Im már két évtizede életető-segítő patrónusai Magyarországon és az utódállamokban újjáépülő magyar cserkészetnek. Az egész magyar cserkészetet integráló nemzeti intézménnyé váltak, s egyre nagyobb szerepet játszanak a magyar ifjúság nemzetnevelésében.

Van ellenpéldám is.

A Magyarok Világszövetsége, a nyugati magyarok öröksége

„Gyenge nemzet az, amely nem az egész népet foglalja magába, és csűrhe had az a nép, amely nem tömörül eszmevilágában egy nemzetté.” (gróf Apponyi Albert)

A Magyarok Világszövetségét e gondolat jegyében, a történelmi hazán kívül, szórványban élő „külhoni” nemzetrészt integrálása, az „egész magyar nép” összefogása céljából hozták létre. 1938-ban, a nyugati (főleg az amerikai) magyarság vezető képviselőivel szövetkezve alapította meg gróf Teleki Pál és hű társa, a koronaőr Perényi Zsigmond. Ő azért vállalt és vállalhatott vezető szerepet a szervezetben, mert a Szent Korona jegyében – állami, kormányzati beavatkozás nélkül – kívánták éltetni a magyar-magyar kapcsolatokat, a diaszpóra nemzeti megmaradását. A világszervezet közvetítésével papokat, tanítókat küldtek az elárvult külhoni közösségekbe, s képviselőiket meghívták a hazai szakmai közéleti fórumokra.

A Magyarok Világszövetsége az utolsó békeévben alakult meg, s a II. világháború alatt sokat tett az „ellenségé” vált országokban élő, kiszolgáltatott magyar szórványokért, illetve a magyar hadifoglyok földterítése, mostoha sorsuk enyhítése, családi kapcsolataik fenntartása érdekében. Az 1945 novemberében újrászervezett MVSz, 1947 májusáig Nagy Ferenc elnöklétével igen eredményesen működött. Fővállalta az országhatárokon túl, kisebbségben élő magyarok érdekeinek védelmét, tiltakozott a csehszlovákiai magyarok üldözése, kitelepítése, internálása ellen. A Párizsi béketárgyalások előtt felhívást intézett a tárgyaló külügyminiszterekhez, amelyben népszavazás elrendelését kérte a trianoni békediktátummal elcsatolt magyarlakta területeken. Nagy Ferenc miniszterelnök külföldre távozása után a belügyesek, majd az egyeduralgó kommunista párt vonta felügyelete alá a szervezetet. Négy évtizeden át – eredeti hivatását és az alapítókát megcsúfolva –, a külhoni magyarságot megosztó, bomlasztó céllal működtek az Rákosiék, majd Kádárék is. Az *Anyanyelvi Konferencia* rendkívüli küzdelmek során megharcolt léte és működése előszele volt a nyugati magyarsággal való ellenséges viszony oldódásának. A nyolcvanas évek végén az MVSz-ben is megindult az erjedés, amely a rendszerváltás után tetőzött.

Az 1991–92-ben újjászerveződött MVSz kezdetben, az alapítók szellemiségét a magyarság önismertetét, kapcsolatait, összefogását, önvédelmét, érdekképviseletét igyekezett szolgálni. Hivatalvezető főtítkárává 1994-ben engem választott az Elnökség, amelynek összetétele a következő volt: Elnök: *Csoóri Sándor*; alelnökök: *Dobos László* (Kárpát-medencei régió), *Fónay Jenő* (Anyországi) *Jakabffy Ernő* (Nyugati régió). Tagok: *Bertalan Imre, Bauer Győző, Chrušinák Alajos, Csörgöts József, Fekete Gyula, Fodó Sándor, v. Gorka Pál, Hódi Sándor, Kardos Béla, Kovács Andor, Németh Magda, Patrubány Miklós, Pozsonc Mária, Sára Sándor, Szerédi Ervin, Szijártó István, Tökés László, Zolcsák István, Walter István.* A Választmányban pedig ott találjuk az összmagyarságot képviselő személyiségek színe-javát. Ilyen neves és jeles tagokból álló testület vezetésével akkortájt nem működött intézmény, szervezet hazánkban.

1996-ban nem a Horn-kormány, hanem az MVSz rendezte a világszerte zajló milicentenáriumi ünnepeket, és az 1956-os forradalom negyvenedik évforduló megemlékezéseit is. Erre szép, színes – a történelmi hazát és a rendezvényeket irással és képekkel bemutató magyar és angol nyelvű – 100 oldalas ismertetőt készítettünk *Magyar Krónika* címmel. Az 1956-os megemlékezésekbe a hazai pártpolitika sajnos beleártotta magát, mégis méltóan ünnepeltünk. Ezt a négy kontinens ezernyi helyszínén szervezett, kb. kétmilliárd Ft értékű, világraszóló páros programot a magyar kormány 60 Mft-tal támogatta, a többi az MVSz, a világ magyarsága teremtette elő.

Főtítkári működésem utolsó nagy rendezvénye volt az *MVSz megalakulásának 60. évfordulója* alkalmából, 1998. augusztus 23–26 között, rendezett *„A Magyar Kultúra Külhoni Műhelyei a harmadik évezredben”* című tanácskozás. A 12 szekciós konferencián negyven ország magyar szervezeteinek és intézményeinek többszáz képviselőjével, s mérvadó hazai szakemberekkel együtt vázlottuk föl a *Magyarok Világszövetsége nemzetstratégiáját*. Az összegző ülésen részt vettek az új kormány három érdekelt minisztériumának (KüM, OM, KM) vezetői, s az MTA elnöke is. Ekkor mondta Németh Zolt külügyi államtitkár a következőket: *„A Magyarok Világszövetsége csiszolatlan gyémántjának tekintjük a nyugati magyarságot. Az anyaországot ismerjük, a határon túli magyarságot ismerjük, de ezt a gyé-*

mántot, ezt állandóan csiszolgatni kell és mindig találunk egy új látószöveget, amelyből másként csillan meg.”

Minden érdekelt és tájékozódó nemzettársunk érzelhette, hogy a tagságát, szervezeteit, nemzetközi és civil kapcsolatait egyre gyarapító MVSZ Hivatalának munkatársai jól minisztáltak a világ magyarságát összefogó szervezetben. Onnan – a nyugati régió pártfogása ellenére – 1998 végén mégis távoznom kellett. A kialakított szervezeti rendet, a jól szolgáló hivatalt, a Magyar Figyelőt, a folyamatosan épülő, eredményesen működő szakmai szervezeteket hamarosan fölszámolták. Ezután a „sok dudás” viszálykodásával terhelt világszervezet vezetése szétesett. Szellemiségét – zömmel az ezredforduló óta regnáló vezetői – eltorzították, hivatását megcsúfolták, hivatali és szervezeti kapcsolatait eltékoztatták. Taglétszáma, vagyona, szervezettsége ma töredéke annak, amit 14 éve átadtam jegyzőkönyvileg: örökségül utódomnak.

A nyugati magyarság és az anyaország az ezredforduló után

A nyugati magyar diaszpóra súlyos problémája, hogy e nemzetrésznünk kb. négyötöde szervezetlen, tagjainak többsége bizonytalan a mai Magyarországhoz való viszonyát illetően. A külföldi magyarok nem alkotnak lakóhelyi közösségeket, mint pl. a görögök, az olaszok, a zsidók és jónéhány más náció tagjai. Így az asszimiláció mindenütt meglévő készletén túl a magyarok egymástól való térbeli távolsága, individuális beállítódása, történelmi rétegződése, vallási megosztottsága is akadály a nemzeti megmaradást segítő szervezettebb közösségi élet kialakításának, az iskolák és a magyar intézmények létesítésének és fenntartásának. Zavart keltenek az anyaország politikai váltogazdaságával járó, főként a velük foglalkozó intézményekben, hivatalokban zajló gyakori átszervezések. Különösen a rossz kádercserék, amelyek olykor a „hivatalos” Magyarországgal kialakuló kölcsönös kapcsolatokat is megintatják, ellehetetlenítik a „nemzeti együttműködést”. A rendszerváltás utáni kormányzati intézkedésekkel folyamatosan erősíteni kell, s kellett volna a kivándoroltakban, az emigránsokban érlelődő – nemcsak a nemzettel, hanem – a szuverén magyar állammal is szolidáris diaszpóra-lét feltételeit. Feledtetni a múltat, amikor a magyar állam külképviseletei és külföldi kulturális intézményei évtizedeken át nem segítettek, inkább megosztották, bomlasztották a külföldi magyarság jól működő szervezeteit, intézményeit, fórumait, jeles képviselőinek lejáratására törekedtek. Ez az ellenséges szemlélet 1990 után – döcögve ugyan, de – pozitívan változott. A gyurcsányi években azonban már a visszarendeződés jeleit tapasztalhattuk. Kérdés, hogy miként alakul a jövőben?

* * *

A külföldi magyarságot és annak köztulajdonát az utóbbi évtizedben ért veszteségek mellbevágóak. A Burg Kastli Magyar Gimnáziumtól kezdve, az Új Látóhatárig, s a Nyugati Magyarságon át a Nemzetörig... A Nagy Imre Intézettel folytatva az elenyészett, elhagyott vagy kisajátított közösségi klubokig, magyarok által épített templomokig, iskolákig, a bezárt magyar házak soráig. Legutóbb a torontói Magyar Házat zárták be. Rengeteg ment veszendőbe. Ennek ellenére hosszan sorolhatnánk a még meglévő, de veszélyeztetett intézményeket, hiszen *több mint ezer magyar közösségi tulajdonú intézmény működik ma is a nyugati világban. Ezek éltetése, megmentése, megfelelő működtetése páratlan lehetőség a magyar kulturális külkapcsolatok gyarapítására, sőt az új kivándorlók honi kötődésének kialakítására is!*

A szavak és tettek összhangját szeretném a gyakorlatban jobban érzékelni én is, kiváltképp a nemzeti összetartozásról szóló törvény végrehajtása során... A mai magyar közállapotokat, a nemzettudat zavarait és az ország sanyarú helyzetét látva, a jól képzett, tehetséges fiatalok és tapasztaltabb koros emberek munkanélküliséggel megvert seregét hallgatva, tartok attól, hogy lassan a nyugati magyar diaszpóra befogadó és nemzetnevelő szerepéről is kellene tanácskoznunk, nemcsak a nyugati magyar örökség honi fogadásáról. Úgy tudom a rendszerváltás óta négyszázezer fővel gyarapodott a nyugati magyarság.

Gyarapodott? Vagy csak ennyien vándoroltak ide ki hazánkból?

Papp László fogalmazta meg, hogy legértékesebb nyugati örökségünknek tartja magát a magyar közösséget, annak tagjait, családait, egyesületeit. Érvényes ez a csonka hazára is! E konferencia mottója Goethétől való: *„Amit rád hagytak őseid, tedd magadévá, hogy tiéd legyen.”* Befejezésül én is Goethét idézem: *„Valamely nemzet csak akkor tesz szert ítélőképességre, midőn önmagát megítélni tudja. E nagy kiváltsághoz azonban igen későn jut el.”*

Vajon mi hol tartunk manapság?

Bakos István